

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 66.

Vtorik 18. Velkiga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blavniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

Visoko ministerstvo notrajnih opravil je z razpisom 2. t. m. št. 16,943 pravosodnika in dozdnega časnika (provisorniga) vodja c. kr. distriktne komisije za oprostenje zemljiš v Postojni — okrajniga komisarja Alojza Muley-a — za stanovitniga vodja te komisije izvolilo.

V Ljubljani 12. avgusta 1851.

Od predsedništva c. kr. komisije za odpršenje zemljiš na Krajskim.

Danes bo XXXIX. del, III. tečaja 1851 deželna zakonika in vladniga lista za krajnsko kronovino izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 248. Cesarski ukaz 6. Julija 1851, s katerim se začasno zaukaže več odločb glede periodičnih tiskopisov iz notranjih dežel in zastran tiskopisov iz tujih dežel.

Ljubljana 19. avgusta 1851.

Od c. k. vredništva deželna zakonika in vladniga lista za Krajnsko.

16. avgusta 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju L. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 180. Razpis ministra za vojaštvo od 28. Julija 1851, s katerim se predpis 23. Julija 1851 po naj višjem sklepu poterjene vravnave vradnij v granici naznani.

Št. 181. Ukaz ministra notrajnih oprav od avgusta 1851, po katerem se pogodba cesarske avstrijske s kraljevo bavarsko vlado glede stroškov pri pogrebih obojih državljannov naznani.

Št. 182. Razpis ministerstva za denarstvo od 7. avgusta 1851 o napravi središne taksne vradnije na Dunaju in o odmerjenju in pobiranjju taks sploh.

Št. 184. Razpis ministerstva za pravosodje od 10. avgusta 1851, po katerem se najvišji sklep od 30. Julija 1851 naznani, po katerem se samooblastnemu knezu Lichtensteina za njeg-a in za njegovo rodovino in ude hiše Bourbon starejšega rodu sedniško stanje najvišjega dvorno-marsalskega vrada dovoli.

Št. 184. Cesarske ukas od 12. avgusta 1851, po katerem se ravnanje pri negotovinskih posojilnih opravkih vred.

Tudi danes se bo ravno tu slovensko-nemško dvojno izdanje LIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850 izdal in razposlal.

Potem je bil XLII. del občnega državnega zakonika in vladniga lista od leta 1850. — 9. avgusta 1851 rusinsko- in serbsko-nemško in 16. Julija 1851 CLXIV del od leta 1850 v madjarsko-nemškem dvojnem izdanje izdan in razposlan.

Pregled zapopada je bil že pri razglašenju edino-nemškega izdanja naznanjen.

Dunaj 14. avgusta 1851.

Od c. k. vredništva občnega državniga zakonika in vladniga lista.

Austrijansko cesarstvo.

Koroško.

Naj višja sodnija na Dunaju je deželnej nad-sodnii u Temešvaru zaukazala, da bi se vselej serbskega jezika poslužila, kedar stranke svoje pisma vložijo u serbskem jeziku. Zraven je tudi pristavila, da hoče najvišja sodnija tudi poskerbeti, da za Temešvarsko nad-sodnijo dobi take svetovavce, ki serbski jezik znajo. — Veselo je gledati, kako lepo in skerbno višje oblastnije ednakopravnost jezikov spoštujejo. Upamo, da bode najvišja sodnija milostno pogledala tudi na nas Slovence, ki imajo, žalibože! še marsikterokrat priložnost se pritožiti, da se s njimi zastran jezika postavno vselej ne ravna. Vemo, da so nekteri gospodi na Dunaju ko svetovavci pri najvišjej sodnii, ki dobro veje, kako se slovensčini godi; slišimo, da se ti gospodi za slovensko stvar krepko potegujejo. Bog jim plačaj njih trude, in gotovo tudi narod svojih prijateljev pozabil ne bode! (Bčela.)

* Potrebno se nam zdi na koncu šolskega leta oznaniti, kako se je slovensčina na Celovskih šolah letas obnašala. Prav radi to storimo, ker zamoremo prav vesele reči povedati.

U duhovščini čast. gosp. špiritual, Franjo Zorčić, celo leto vsak teden po dve uri slovenski jezik teorično in praktično prednaša in s takim dobrim uspehom, da bode ravno letas terd Nemeč za kaplana na slovensko faro postavljen, ki se je u kratkem času slovenski jezik izverstno naučil. Imamo mnogo gospodov bogoslovcev, ki dobro znajo ilirsko, česko in rusko. Sploh u duhovščini veje prav domorodni, slavjanski to je: pobožni duh. Duhovšniška knjigovna že šteje blizo 600 knjig u vsih slavjanskih narečjih. Leta 1846 sta jo gosp. Majar in Kosar izbudila! —

Latinske šole u Celovcu štejejo 286 učencov, med njimi se je 150 učencov slovenski jezik učilo, 95 rojenih Slovencev in 55 rojenih Nemcov, in vsi tako pridno in dobro, da med vsimi nobeden ni dobil slabe klase. Učil je slovenski naš slavni Anton Janežič; in ko je on bil na Dunaj odšel, so naš premilostljivi gospod knjezoškof dovoljiti blagovolili, da sta ga gospoda bogoslovca 4. leta: gosp. Zumper in Ferčnik nadomestovala. — Naši častiti bravci bodo se še spomnili na darila, ki so jih nas ljubleni šolski svetovavec, gospod Rudmaš, obljubili tistim dijakom, kateri na koncu šolskega leta kak lep sostavek u ilirskem jeziku napravijo in kirilico berejo in pišejo. 12 učencov se je za to skušnjo, ki se je posebej deržala, oglasilo. Sostavek, ki ga je gosp. Zumper za nalogo napovedal: „što je slav-

janska uzajemnost? jeli potrebna? i kako ju čemo došeci?“ so nekteri s kirilico napisali, vsi pa izverstno sostavili. Ilirska slovnica in ilirske pripovedi so šle, ko bi rezal, in „Vukov novi savet“, ki ga prej nobeden učenec ni vidil, so nekteri tako gladko in lepo čitali in poslovenili, ko bi bili rodjeni Rusi ali Serblji. Razdělili so gosp. Rudmaš 8 daril: 2 po 10 fl. 3 po 5 fl. in 3 po 3 fl. srebra u dvajseticah in lepih mošnicah. Veseli se mati Slava, ki tako pridne in iskrene sinove šteješ! —

Tudi slovenski šolski pripravniki so se letas pervokrat v slovenskem jeziku podučevali. Bilo je jih 8. Tih poprej nobeden ni znal slovensko brati, sedaj pa znajo lepo slovensko brati, slovensko slovnico, slovenske spise u vsakdajnem življenju potrebne spisovati, znajo slovenske umetalne (tehničke) besede, ki jih je pri keršanskem nauku, pri slov. slovnici, pri lepopisanju in številoslovju treba. Kako lahko se bode tim učnikom zanaprej godilo, kako lepo jih bode slovenska mladina zastopila! Brez tega nauka bi pa morali slovensčino ali prav za prav nemščino lomiti, da se Bogu vsmili. Trije med pripravniki so tudi od gosp. Rudmaša njim obljublene darila dobili. Upamo, da bodo ti mladenči prav sloveči učeniki postali: le naprej po potu, ki ste ga ravno nastopili! —

U nemških šolah se tudi letas od slovensčine ni bilo glasa, akoravno je mnogo učencov ki nemško ne znajo. Ali slišimo, da se bode to prihodno leto bolje pravvalo, in da se bodo u novo napravljenej realiki i slavenski jezik učil. Ministerski načert za uravnavo realk pravi, da je u realkih materni jezik za vse učence obligatni predmet: slovensčina bode taj za Slovence u realki zapovedan predmet. Kar slišimo, smemo pričakovati, da se bodo tudi Nemci radi slovensko učili: slov. jezik je za kupce, obertnike in rokodelce, če ne neodhodno potreben, saj gotovo jako koristen. —

Slednič pa še hvalno spomenemo visoko vrednih gosp. Ursulinarc, ki so tudi letas 12 deklic slovensko podučevali. Pri skušnji so deklice pokazale, da znajo lepo slovensko brati in pisati, slov. slovnico in slov. spisovnik. Slava brunnim nunam! Naj bi druge šole po njih se ravnale! —

Tako možko in veselo taj slovensčina u Celovskih šolah napreduje. Kako je pa drugod? kako je u latinskih šolah naše Slovenije? Lepo prosimo, da nam iz vsakega mesta kak domorodec to resnično popiše, — mi bodemo radi vse u Bčeli oznanili. Prosimo! —

(Bčela)

* Pčela piše: Naj imenitnejšo in naj veselejšo novico pa na koncu donešnega lista: „družtvo za izdajanje in razširjevanje dobrih bukev za Slovence je osnovano.“ Povabilo, k temu družtvu pristopiti, in postave tega družtva, prinesemo u prihodnjem svezku. Vendar se ne moremo zderžati, že dones razglasiti, kar so presvitli Lavantinski knjezoškof, gospod Anton Slomšek, te dni zastran tega družtva nekemu gospodu u Celovec pisali. Lepo prosimo, da nam prečastiti gospod to za zlo ne vzemejo! „Veseli me, pišejo gosp. knjezoškof,

da društvo, ki sem ga že pred sedmimi leti osnovati mislil, pa ne mogel, se spet izbujeti in oživljati vidim. Da pa moje veselje tudi sadja obrodi, podlago in temelj temu društvu s tim podložim, da pet sto rajnišev u bankovcih temu društvu darujem. Kakor hitro društvo u življenje stopi, bodem te svoj dar družtvenemu odboru izročil. Zraven pa še tudi obljubim, za društvo delati in ga podpirati, kolikor zamorem.“ — Raduj se Slovenija mila in slavo poj takemu domorodcu!

* Veselilo nas je te dni brati, kar je žandarmerijski tukajšni poveljnik gospodu tiskarju pisal: „Statt deutsch und italienisch ist deutsch und slovenisch zu drucken.“ Slava mu! Priporočimo drugim oblastnjam postaviti narodne enakopravnosti po izgledu žandarmerije spoštovati in spolnovati: Žandarmerija ima nad svojimi stanovališči u slovenskih krajih slovenske in nemške napise, — žandarmerija ima u svojih zapiskih nemške in slovenske glavnice. —

* Kar tukaj iz prijateljskega dopisa ponatisnuta damo, nēma namēna koga hvalizati ali komu se prilizovati, temoē ima le samo te namēn, našim bravcom povedati, kako lepo se je začelo šolstvo na Koroskem razvijati, in kak sladek sad sčasom pričakovati smemo, ēe tako naprej pojde. Vemo, da bode Slovence veselilo, tole slišati: „S velikim veseljem in zadovolnim sercom Vam naznamim, da je letos u Maleskoj šoli u drugem polletju veē kakor u prvem uēencov, kateri redno šolo obiskujejo, šolski nauk pazljivo pošlušajo in se prav lepo in spodobno obnašajo. Kar jaz spoznam in vem, je k temu veliko pripomoglo to, da so šolski svetovavec, gosp. Rudmaš, našo šolo obiskali; njih ljubeznjivost, prijaznost in dobrotljivost je starše in otroke za šolo vnela in spodobla. Tudi gosp. fajmošter Mišic si veliko prizadevajo, starše pri vsih priloznostih prepričati, kako potrebna da je šola za nevedno mladino, za ljube otročiēe, da se poduēe u vsih potrebnih in koristnih reēeh. Veēidel kmetov u našej fari spozna potrebo in korist šolskega poduka; tudi so začeli slovenski jezik bolj poštovati in štirati, ker vidijo in slišijo, kako otročiēi gladko slovensko berejo, mnogo dobrega in novega doma pripovedujejo, kar so u šoli se naučili; in tako serca staršev za šolo vnamajo. Upam s božjo pomoējo pri šolah vse lepo uravnano viditi in tudi za šolske uēenike lepše solnce sijati.“

Sreēna fara, sreēna županija, kjer gospodi duhovniki, uēeniki in farmani za svojo šolo tako lepo in marljivo skerbijo, kakor u štebni pri Bekštanju: kar človek seje, bode žel! — (Bēela.)

Horvaška.

„Narodne novine“ pravijo, da se ēuje, da je zagrebško mestno svetovavstvo vpeljalo pasji davek.

* V sejnici društva za jugoslavensko povestnico 8. augusta je gospod predsednik, Ivan Kukuljeviē sledeēe naznanil o svojem popotovanju in veē predlogov storil: „Na mojem popotovanju po spodnjem štajarskem so soznanim z vrednim slovenskim domorodcem, gospodom Davorinom Terstenjakom in pisateljem gospodom prof. Rudolfom Puffom. Ta ima mnogo starin in dobro pozna slovensko štajarsko. Ker se on posebno z dogodivšēino in arheologio peēa, obeta, de nam bo na roko šel, ko kaj iz štajarskega zvediti želimo, zavolj tega bi bil vreden, da se izvoli za dopisajoēega ali ēastnega uda, ker razun gospoda Miklošića nimamo v spodnjem štajarskem nikogar, ki bi za društvo delal (Predlog se poterdi). Pridši v Ljubljano obišem književne zaklade, najdem 1. v muzeumu, razun drugih starin, važni rokopis z nekterimi prav dobrimi umo-

tvoji krajskih umetnikov in veē redkih rokopisov in knjig; 2. v stanu zgodovinskega društva nekoliko za nas važnih rokopisov in povelj, ktere nam ondašnji gospodi radi priobēijo; 3 v gimnazialnej knjižnici prevažno zbirko ranjkega Kopitarja, važne rokopise za našo zgodovino, ktere sim si zaznamoval, v knjižnici seminšća pisma o Primuzu Truberu in o napredku roformacie na Krajskem, kar bom v arhivu priobēil. V marljivem literarnem društvu slovenskem, kteremu je dr. Bleiweiss predsednik. To društvo bo izdalo zdaj slovensko zgodovino od Terdina. Obišem tudi Kosta, pisatelja zasluženega za mestopis Krajskega in povestnice.

On ima lepo zbirko starih novcev, od kterih nam bo imenik naznanil. Zasluži tedaj, da se zvoli za ēastnega uda (predlog se poterdi) Obišem potem vse cerkve i umetnike v Ljubljani in nje okolici, ter nabere mnogo predmeta za življenopise ilirskih umetnikov. Pri vsim mojim ogledavanju mi je na roko šel vredni vrednik Novic, omenjeni gospod dr. Bleiweis.

V Terstu živi za vso Istrijo najvažnii spisatelj historie i starin uēeni gospod dr. Kandler. On mi je pri vsem mojem ogledovanju šel na roko, poklonil mi je veē svojih važnih talianskih del, in posodil našemu društvu veliko zbirko pisanih povelj, važnih za taliansko zgodovino. Kakor naš nov ēastni ud nam bo velike koristi v Istrii.

Slovensko društvo, ki ima v Terstu svojo kasino in krog 200 udov pod predsedništvom gospoda Vesela, slovenskega pesnika, bi bilo vredno pozvati, ker v Istrii ni zgodovinskega društva, da tudi svojo oko oberne na starine v Istrii, posebno slavenske, in da po svojih udih, ki kakor morski kapitani in tergovci po morju potujejo, za take slavenske rokopise in starine poskerbi, ktere bi taki potniki po jadranskih otokih in mestih in orientalskih pokrajinah lahko nabrali.

V Benetkah je za nas najvažnii tajni arhiv bivše beneške republike v samostanu dei Frari, ki je v 300 sobah razredjen in krog 130,000 zvezkov šteje. Tu leži po sobah polno polic z dalmatinskimi, primorskimi, istrijskimi, uskočkimimi, ogerskimi itd. pesniškimi knjigami pokritih. Jaz se nisim mogel dalj kot dva dni tu muditi, prepisal sim povelje kralja Krešira od leta 1059 in še neko drugo povelje.

Vodja Mutinell je pripravljen vsacemu našemu poslancu v vsem na roko iti in vredno bi bilo, da se od deržave kdo tje pošlje, ki bi se dalj časa s temi prevažnimi spominki peēal. V Marciani je mnogo rokopisov, ki v našo zgodovino segajo. Vodja te knjižnice, gospod Vallentinelli je izdal imenik teh rokopisov, ki govore o Dalmaciji. Ta mnogo zasluženi in uēeni mož zasluži bit naš ēastni ud (Predlog se poterdi.)

V Benetkah ima tudi knjigar Bonvechiato mnogo rokopisov in knjig slavenskih.

Istria, naše primorje in otok Kerk, akoravno je po teh krajih mnogo naših pisateljev potovalo, ki so rokopise in starine nabirali, imajo vendar še mnogo nam nepoznanega. Jaz sim na hitrem potovanju nabral mnogo o življenjopisu naših umetnikov, nabral sim glagolske napise, velik del rokopisov glagolskih iz 14. in 15. veka, vsih skupej zdaj 40 predložim, pozneje pa jih bodem še veē, ko jih bom vredil, in govoril bom o njih, ko bom obširniši popis mojega popotovanja v Kolo priobēil. (Se z zahvalo sprejme).

V Senju pokloni škof Ožegović našemu društvu 100 gold.; prof. M. Sladović veē rokopisov, nadporočnik Maškariē 450, in Kerčanin Liliē nekoliko novcev, ktere sim že muzeu izročil.

V Grižanih je daroval kaplan Ivan Ballas

12 glagolskih rokopisov in gospod prof. Mikoč v Reki veē novcev.

Nato je bil:

1. Prebran list društva serbske slovesnosti, ki pošle društvu tri glasnike in zapisnik Černega Jurja. Ta list je sprejet z iskreno dobrovoljnostjo.

2. Častni ud, Venceslav Hanka se zahvali za čast, da ga je društvo za tacega izvolilo in pošlje mnoga svoja dela društvu in voši, da bi društvo dobro napredovalo. Ta list je bil z veseljem sprejet.

3. Tudi A. Reguly madjarski pisatelj, se zahvali za čast biti ēastni ud društva.

4. Jerolim Brugetti iz Reke piše, da ēe kakor opravljajoēi ud svoje moēi darovati domovini in društvu. Njegovo domoljubno izjavljenje je bilo društvu prav ugodno in je probudilo obēo radost, ker društvo na važno mesto Reko posebno želi pozornost obrnuti.

5. Gospod fajmošter iz Sujetra, na braškem otoku, Simon Ljubiē pošle delo, ktero je spisal „o penezoslovju dalmatinskom“ na presojo in sprejemo. Obeta, da bo, ako se to delo sprejme, tudi druge sostavke o starodavnosti jugoslavenske s časom poslal. Sklenjeno je, da se mu za to zahvalno pismo in arhiv pošle.

6. Gospod dr. Kaznaciē mlajši iz Dubrovnika naznani društvu stan starin v njegovem oēetnem mestu. Ta dopis vrednega uda je bil z veseljem sprejet, ki se bo v drugi knjigi arhiva natisnul.

7. Isak Milleusniē iz Senja piše, da daruje društvu zlati perstan z vrezano sliko cara Caracalla, in da naj se naznani, komu da naj ga ēuvar, gospod Jovo Jakšić da. Sklene se, da se zamore odloēeni dar po pošti sem poslati pod naslovom: Na ravnateljstvo društva za povestnico jugoslavensko, kar se bo gospodu Jovu Jakšiću oznanilo.

8. Gospod Slavomil Čekanović Intibus pošlje svoje delo: „Stav a dēje narodūv na zemi uherske bydliech,“ (stanje in dela narodov na ogerski zemlji stanuvajoēih), v šest iztiskih društvu. Odbor sprejme z zahvalo to delo in odloēi med hervaško-slavonske knjižnice razdeliti iztise in gospodu daritelju arhiv poslati.

9. Prevzvišeni gospod škof senjski pošlje neke odgovore na vprašanje poslano od društva na vse škofije jugoslavenske, da se razjasne povestnica književnosti in umetnosti. Ta dokaz sodelavnosti škofa je bil sprejet z velikim veseljem.

10. Gosp. Kn. Joz. Veseliē pošlje društvu prirodoslovje, da s porazumljenjem opravljajoēega odbora hervaško-slavonske kmetijske družbe presodi veljavo tega dela in ga opravištvu matice pokloni, da pred ko je moē beli dan zagleda. Se stori po želji.

11. Gospod vrednik časopisa „Lumira“ Mikovec z listom od 2. augusta iz Prage ponudi društvu za arhiv list Petra Zrinskega pisan iz tamnice in verodostojne prepise nemških pisem njegove žene, rojene Frankopanove. Razun tega ēe poslati, ako poželimo, izvestje o slikah Isolana in dveh grofov Zrinskih. Ponudba se z zahvalo sprejme in odloēilo se je, mu pisati, da naj blagovoli liste in izvestje o slikah poslati za arhiv.

12. Prebere se in radostno sprejme dopis moravskega društva sv. Cirila in Metoda, po kterim stopi ono v zavezo s društvom in dela, ktere je izdalo, pošlje ter obljubi vse sporiēiti, kar bo na Moravskem o dogodivšēini znamenitega zapazilo.

13. Gosp. Vuk Stefanović Karadjiē se zahvali za čast ēastnega uda.

14. Gosp. glavni župan Juli Janković pošlje društvu 141 novcev starih, potem popis tistih starin, ki se pri njem najdejo in v raz-

nih zidovih, staro zgodovinsko delo: „Historischer Bilder-Saal v 17 zvezkih in Springer-a Revolutions-Zeitalter. Sprejeli se je z zahvalo.

15. Gospod dr. Anton Pavić pošle popis županije požeške.

16. Gosp. baron Ivo Knežević pokloni društvu rokopis, ki obseže rodoslovje rodovine Kneževića, življenjepis gosp. barona Vinka Kneževića, slavnega avstrijskega vojvoda.

17. Korar zagrebški gosp. Anton Vukasović pokloni društvu pisma pisane avstrijskemu generalu Vukasoviću.

18. Podžupan Utiešenović iz Varazdina pošlje društvu popis v Petriancu od Matija Hujčka najdenih starin, ki so bile poslone v carsko zbirko starin na Dunaj.

19. Gosp. Mirko Kukovič daruje društvu 214 slavenskih in 15 rimskih novcev starinskih velike vrednosti za zgodovino domovine in naroda.

20. Gospod kapetan Ilija Rukavina Ljubački izvestuje društvo o napisu glagolskem, najdenem v cerkvi sv. Marie Karminske pri Porečju. — Društvo je o tej reči vprašanje na teršazkega škofa poslalo z nado, da bodo ondašnji duhovni nanj odgovorili.

21. Gosp. prof. Partaš priobči starinski napis in gospod Matija Pavlec, kaplan v Bregih javlja, da ima Matija Mihaljevič dve sreberni časi s glagolskim napisom. Odloči se gospodu Pavlecu pisati, da naj praša Mihaljeviča, ako bi ne prodal za starinstvo tako imenitnih čas.

22. Ker je opravništvo zvedilo, da ima zagrebški škof v svojem arhivu zbirko raznih pečatov in slike Petra Zrinskega, Frankopana Tattenbacha, je sklenjeno škofa prositi, da bi te reči muzeumu prepustil.

23. Gospod predsednik naznani društvu, da ima gospod Volčić v Istrii več glagolskih listov, zavolj tega se bo poprosil, da bi jih on ali izvirne ali v prepisu društvu priobčil.

24. Gosp. Timoniu se je sklenulo se pismeno zahvaliti, ker je na Dunaju gospodu Ožegoviću naj bolj na roko šel pri kupovanju numizmatičke zbirke za muzeum.

25. Gospod predsednik naznani, da ima že dovolj predmeta za drugi del arhiva, in zavolj tega se odloči, danaj se da tiskati, da se latinski jezik v hervaškega prenese in cirilica za sedaj z gajšico piše.

26. Nebrojni in prevažni zgodovinski zakladi leže v knjižnici v Benetkah, po otocih ilirskih in povsod po Dalmaciji, ktere se ne znajo ceniti. Da našemu društvu koristijo, se odloči prositi svitlega bana, da on po svojem spoznanju potrebno stori, da bi se te starine društvu pridobile. (Nar. nov.)

Avstrijska.

Na Francoskim pride na eno škofijo 400,000 katoličanov. Parsko ima 8 škofij za 3,000,000 katoličanov, pride jih tedaj 375,000 na škofijo. Avstrijsko ima 78 škofov (razun treh armenskih prelatov in zedinjeniga greškiga v Galiciji) za 38,000,000 katoličanov, pride jih tedaj na eno škofijo 358,000. Irsko šteje 29 škofij za 6,500,000 katoličanov, tedaj jih tej 224,000 v vsaki škofii. Španjolsko ima 29 škofijstev za 14,000,000 duš, tedaj v vsakim 203,000. Portugalsko 22 sedežev za 2,500,000, tedaj na vsaciga 113,000 duš. Sardinsko 41 škofij za 4,600,000 katoličanov, tedaj vsako nekako 112,000. Obe Sicilii imate 80 sedežev za 8,500,000 duš, tedaj pride na vsaciga 106,000 duš. (Danica.)

* V Litomeriskim gimnaziji sta se samo dva mladenca za duhovski stan oglasila, in v Pragi 23, tedaj 17 manj, kakor bi jih bilo treba, in zmed teh bi se mogli le pripravniki izbrati,

koliko jih bo tedaj? Tudi na Slovenskim se boje bolj previdni, de bi utegnili na to priti.

* Ministerstvo uka je ukazalo, da imajo vsi otroci celih 6 let v šolo hoditi, ako so začeli ko so 6 let stari, zamorejo nehati, ko so 12. leto doveršili. Učitelji imajo natanjko zaznamovati, kdaj da so v šolo stopili in tudi v spričbi znaznamovati, ako so starši otroke kam drugam poslali.

* Minister baron Kulmer se je podal v London k obertniški razstavi.

* Od 1. novembra 1850 do konca aprila t. l. je prišlo pri vsih poštah vradnijah 15,590,906 pisem na pošto, za ktere se je plačalo 529,399 gold. 20 kr. in za prodane pisemske marke so poštne vradnije potegnule 1,290,225 gold. 54 kr., kar zneze skupej 1,919,625 gold. 14 kr. toraj pride na pismo 7.32 kr. Od 1. novembra 1849 do poslednjega aprila 1850 je bilo poštah vradnijah 14,589,469 pisem izročnih, za ktere so prijete 1,957,532 gold. 48 kr., tedaj za vsako pismo v primeri 8.04 kr. Konec septembra 1850 je bilo le 2035 poštah vradnij, konec aprila 1851 pa jih je bilo že 2117, tedaj v šestih mescih 82 več.

* Dohodki na južnoderžavni železnici so znesli mesca julija 1851 za 68,061 oseb z 2536 otroci in 53,803,651 liber 241,058 gold. 46 kr.

Moravska.

V Bernu je čez 60 let star, protestantski baron v katoliško cerkev prestopil.

* V Gödingu na Moravskem je goveja kuga hudo začela razsajati. Pa tudi kolera tukaj silno ljudi napada, tako da vsak dan 3—4 ljudi za njo umerjejo.

Ogerska.

Miloš Obrenović je s svojim spremstvom v Pest prišel.

* V veliko mesto Debrečin, v katerem so skoraj vse hiše z ločjem pokrite, udari zadnjič strela. Da ni več kot 6 hiš pogorelo, se je samo ondašnjim bogoslovcem zahvaliti. Bogoslovci namreč imajo že od starih časov brizgljo, in naj vstane ogenj kadar koli če, vselej so bili še bogoslovci prvi z brizgljo pri ognju. Ako se ogenj po noči naznani, lete — s samo dolgo černo togo po brizgljo, se vprežeje prednjo in dirjajo kolikor morejo po dolgih blatnatih ulicah k ognju. Še nikdar ni brizglja, kterej so bili konji pripreženi, bogoslovcev prehitela. In že eno stoletje uživajo to slavo. Tudi pri poslednjem ognju so bili prvi na mestu.

* Iz več krajev iz Ogerskega se naznanuje, da se ondi nalezljive očesne bolezni prikazujejo. Vse se stori, tej groznej nadlogi v okom priti.

* V Peštu se govori o zakletbi ženskih. Pravijo, da so tujo poslanko osledili, ki se je s politikom in sicer prekucijsko pečala. Ta je pa bosa.

Serbsko.

Patriarh Rajačić je ruske darove za potrebne serbske cerkve v Vojvodini ukazal skupej staviti.

Dalmacija.

V Dubrovniku pride skoraj na svitlo knjižica v ilirskem in talianskem jeziku pod naslovom: „O narodnem piesmama jugoslavenskiem.“ Čisti znesek pride v podporo vdov in sirot jugoslavenskih vojakov. Cena je 1 gold. srebra.

Tuje dežele.

Černagora.

V Černogoro še vedno smodnik in svinec vozita, zdi se toraj, da se mislijo Černogorci

za vsako reč, naj pride, kar si bode, pripraviti.

Turška Serbska.

Dve sto Čehov, večidel poljedelcev je prišlo v Zemun, da bi se na Serbskem naselili. V nekterih dneh se pričakuje 200 českih rodov. Še več pa jih je prašalo serbsko vladno, če jim dovoli se tje preseliti. Obertnikom in rokodelcem bi se znalo na Serbskem dobro goditi.

Nemška.

Kurhesen bo te dni k avstrijsko-nemški poštah zvezi pristopil.

* Iz Munakovega se piše, da je bavarski kralj avstrijskega cesarja v Munakovo povabil. Cesar je, kakor pravijo, obljubil tje priti v jeseni.

Svajcarska.

Med prebivavci Tesina in avstrijskimi vojaki so se spet prepiri uneli, ki bi znali resne nasledke imeti.

Laška.

Zlo se pripoveduje, da bo papež nadškofa Fransoni-a za kardinala in nadškofa Marongia za skrivnega opravnika zvolil.

* V Piemontu in Toskani se na vinski terti bolezen prikazuje, ki ima hudobno nalezljivo natoro. Ne samo terte, ampak tudi vse druge drevesa in zeliša, ki stoje blizo takih tert, to bolezen dobe in se popolnoma posuše. Po listju in grozdju se vidijo černe pike.

Angleško.

Angleški parlament je kraljica 8. augusta ob dveh popoldne zaperla. Iz govora, ktere-ga je v parlamentu brala, sledeče vzamemo: Zahvalim se Vam narodni poslanci za marljivost, ktero ste v pogovorih pokazali, s ktero ste težavne dolžnosti spolnili. Vedno stojim na prijazni stopnji s tujimi vladami. Veseli me, da zamorem Vam srečo vošiti, da se je kupčija s suznimi na afrikanskih bregovih tako pomanjšala. Zahvalim se Vam za dobrovoljnost, s ktero ste za državne opravila potrebne denarje dovolili. Veselo je viditi, da, akoravno so se davki ponizali, je vendar še več dohodkov kakor stroškov. Zahvalim se Vam, da ste versko svobodo ohranili. Veselila sim se, da je bilo vse rado-voljno, ko je velik praznik privabil veliko množico ljudi iz vsih krajev sveta v mesto. Tak duh je naj gotovše znamenje, da moje ljudstvo po napredku hrepeni, in postave, ki so njemu v blagor, poštuje.

* V Plymouth-u se je 1. augusta čudna in žalostna prigodba pripetila. Nek ribič se preberne iz čolna v vodo in utone. Njegov sin, hlapec na drugej barki, ki še od nesreče svojega očeta nič ni vedel, ribe lovi tisti dan popoldan in naenkrat čuti, da mreža teška postane, da je komaj vun potegne. Radoveden, kaj da je ujel, zagleda — svojega mertvega očeta.

Amerika.

V Kalifornii se stegne zlato žila od severa proti jugu 300 angleških milj daleč in vedno več zlata se dobiva. V hribih so bolj debela zlata zerna, na ravnem pa kakor moka. V nekterih krajih, posebno na otokih se dobe kosi, ki vagajo več liber in so iz golega zlata. Date šembraj to bomo še bogati!

Ljubljanski novičar.

Nek vremenski prerok pravi, da bo mesec august naj bolj gorek mesec leta 1851; od 13—18, pravi, bo suho, gorko in vroče, od 18—20 hladno, mokro; od 21—24 vroče in jasno; od 25—26 viharji in dež; od 26 do konca mesca suho, gorko; vroče in jasno.

Cestopis.

(Dalje.)

Moskva je od leta 1812 z nova pozidana, vse u navadnem novem ukasu, vendar je po narodnem običaju Rusov mnogo stebrov i balkonov pred hišami. U predmestjih, u postranskih ulicah so hiše (domi) prav narodno-ruske, hiše iz brun, sléme na cesto, poleg hiše — u ravni rajdi s hišo vred — dvorišče iz desek, pa — skoz dilno steno — vrata za uvožnjo. Iz toga se razvidi, da mestni način zidanja s prvoga se nič razločaval ni od kmetičkoga.

Stavba ruskih cerkev je na stalna pravila omedjena. Od teh pravil se prie skoro nikdar odstopilo ni. Vse cerkve posebno stareje so si tedaj jako podobne. Način zidarstva je priprost ino žlahten. Mnoge naših tako imenovanih bizantinskih cerkev u zapadnoj Europi so na ti način zidane, dapače se novii itali-

anski ukus, kakor ga na petrovskoj cerkvi u Rimu v njegovoj popolnosti vidimo, ima prav za prav ravno teiste zidarstvene podstave. Na — skoro štiróglatem — čolnu čerkve počiva u sredini na siebrih-stolpih-visoka kôpa, pri naj stariih p. pri stolnoj cerkvi u Novgorodu, pri sofiinoy cerkvi u Kievi je — naj bržeje na primér sofiine cerkve carigradske — u sredini kôpe od zgora blagoslavlajoči Kristus fresko naslikan. Znotra u cerkvi je tenka slikostena — ikonostas — od vrha do tla okinčana s podobami svetnikov, ta stena ima troje dveri, děli notrajno cerkvo na dva dela, predni děl je za ljudstvo, zadni del — presvetišče — za duhovnike odločen. Zraven glavne kôpe še stojé naj manj 2 manjši, praviloma pak še 4 male kôpe na vsakem ôglu jedna, na nekkih cerkvah je celo po 13 kôp. To število ni bez poména! Tri kôpe poménijo presveto Trojstvo, 5 kôp je Kristus s 4 evangelisti, 13 kôp

Kristus s 12 apostoli. Zvonovi visijo praviloma u lastnem tik cerkve prosto stojećem zvoniku, kdé takvoga zvonika ni, so zvonovi u zraven-kôpah, se vé da nikdar ne u glavnoj kôpi, ta je naimer děl znótrajne cerkve. — U starih ruskih cerkvah u čolnu cerkve nikakih oken ni, le tu pa tam se naide za altarom edno ali več ôzkih oknic. Svétloba dohaja le skoz kôpo u znótrajno cerkvo. Vse ruske cerkve so tedaj nekak očaravno temnotne. Večna luč je slaba, voščene sveče na altaru ina slikosteni razsvétlivajo cerkvo.

Če ravno je veči děl Moskve u novem ukusu pozidan, vendar Kreml i Kitaigorod ne. Kitaigorod se véže s Kremlom. Kreml je s visokim zidom opasan. Na okrog je Kreml pol ure velik. S Kitajgorodom pa čez dobro uro.

(Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 52.

Št. 6948. **Razpis konkurza.** (146.) c 2

Z razpisom visocega ministerstva notrajnih oprav od 24. julija 13838/1179 je bilo deželno poglavarstvo opolnomočeno, dva pripomočna zdravnik v ljubljanski bolnišnici izvoliti, eden nju je namenjen za medicinski, drugi pa za ranocelniški oddelk, vsak bo vžival na leto 300 gold. plače in 5 sežnjev derv in 18. liber sveč iz zaklada bolnišnice.

Za postavljenje teh obeh pripomočnih zdravnikov se tedaj konkurs s tem pristavkom razpiše, da se imajo prosivci za te stopnji, s kterima je tudi stanovanje v bolnišnici združeno, in kteri ste za dve leti in znabiti tudi za štir leta za vživati, z diplomii in drugimi verodostojnimi spričbami skazati o zdravniških vednostih, da so neoženjeni, dobrega zadržanja, da znajo slovenski ali kaki sorodni slavenski jezik, in prošnjo do 15. septembra pri vodstvu c. k. dobrodelne naprave v Ljubljani vložiti.

C. k. deželno poglavarstvo

Ljubljana 6. augusta 1851.

Št. 10673/1412. **Oznanilo.** (149.) c 2

c. k. primorsko-dalmatinskiga denarstveniga vodstva Terst 6. augusta 1851.

Po kterem se zavolj povišanja cene soli v teržaškem okrožju vredjeno premenjeno odrajtvalo od soli naznani.

Z oziram na občni državni zakonik in vladni list XLVII. dela št. 171 potem na tukajšni deželni zakonik in vladni list XXI. št. 25 po kterem se je vsled najvišjega sklepa razglasila tarifa cen soli, ki so bile za nektere pridelovavnice soli in prodajne zaloge ustanovljene, se s tem naznani, da imajo s 15. augustam 1851, ko ta nova vredba cene soli, in tedaj za teržaško okrajno vstanovljena viši cena od šest goldinarjev za dunajski cent v moč stopi, v ravno tej primeri tudi zadevajoče povišanje sedaj obstoječiga, po ponižbi cen soli leta 1848 v sosednim reškim okraju in v Dalmačii vredjene odrajtvala od soli v sledečih zneskih vredjene biti:

1. Za belo morskó sol, ki se prodaja v solnih zalogah v Kopru in Pirani, pri vpeljavi iz Istrije v teržaški okraj, potem čez mitno mejo v Ilirio in na štajarsko za vsak dunajski cent 2 gold. 6 kr. v sr.
 2. Za ravno to pri solni založni prodaji v Reki kupljeno sol pri vpeljavi iz reškiga okraja in potem čez mitno mejo, ki še obstoji glede občénja soli za vsak dunajski cent 2 gold. 45 kr. v sr.
 3. Za sivo sol, ki se v solni založni prodajavnici v Reki prodaja, pri vpeljavi čez mitno mejo na Primorsko za vsak dunajski cent 3 gold. 28 kr. v sr.
 4. Za sivo dalmatinsko sol, če se vpe-ljuje po vredbah primorskega poglavarstva od 18. augusta 1840 št. 20045 in 22 aprila 1841 št. 7928 odločenih pogojev iz Dalmacie in terzaskiga okraja in v notrajne mitne kraje za vsak dunajski cent . . . 3 gold. 53 kr. v sr.
- Pri vpeljavi soli iz Dalmacie in Reke v colno izjemo Istrie in na kvarnarske otoke

odrajtvalne naklade na sol ostanejo pri starim.

Da se pa ne zgode zmote, se na to opomni: da ima to povišanje cene soli se tudi na belo morskó sol raztegniti, ki se prodaja pri c. k. začasni vradni solne zaloge v Volovskim.

Od c. k. denarstvenega vodsta
v Terstu 6. augusta 1851.

Št. 2341. **Oznanilo.** (148.) c 2

Visoko c. k. višji vodstvo za občenje je z razpisom od 20. julija t. l. št. 7603/P dovolilo, da se bo Mallevoz, ki je do zdaj vsak pondelik iz Ljubljane v Novomesto šel, da se večkrat priloznost ponudi za poslatve in potnike, zanaprej do Karlovca vozil, od kodar se bo drugi dan, t. j. vsak torek v Ljubljano vernul, tako, da bodo sedaj v tednu tri vožnje med Ljubljano in Karlovcem, pri katerih se zamorejo potniki tudi v posebej pripravljenih vozovih med Ljubljano in Novimместom voziti.

To se s tem pristavkom sploh naznani, da se je ta vožnja začela 4. augusta t. l.

C. k. poštno vodstvo.
Ljubljana 3. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 2254. **Oznanilo.** (151.) c 2

Dozdaj obstoječa vsakdanska poštna zveza med Ložem in Planino se bo s 1. septembrom na 4 krat v tednu omejila.

Od te dobe tedaj se bo pot vsak pondelik, vsako sredo, vsak petek in vsako soboto kakor od zdaj ob 12 1/2 opoldne iz Lož v Planino napotil, v Planini prenočil, in drugo jutro ob šestih se spet v Lože vernul.

Kar se s tem sploh naznani.
C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 6. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 1704. **Proglas.** (150.) c 2

C. k. okrajno sodništvo v Teržiču s tem naznani:

Da je Matevž Šos od sv. Katarine h. št. 3 zoper Antona Peharca in njegove pravne dediče tožbo vložil na posest pri sveti Katarini pod hišno št. 3 ležečega, v gruntnih bukvah poprejšnje grajšinske gosposke v Teržiču pod urb. št. 101 zapisanega polzemljiša, in da se je dan ustmine obravnave s pristavkom § 29 sodniškega reda na 30. septembra 1851 zjutraj ob devetih odločil. —

Ker sodništvu ni znano, kje da se zatoženi derže, je ono na njih nevarnost Urbana Tišlerja, po domače Župana od sv. Katarine za kuratorja postavilo, s kterim se bo ta pravna zadeva, ako zatoženi do tiste dobe redne poti ne nastopijo, obravnala in po postavi razsodila.

C. k. okrajno sodništvo
V Teržiču 15. julija 1851.

Aichelburg s. r.
okrajni sodnik

Št. 1703. **Proglas** (147.) c 2

C. k. okrajno sodništvo v Teržiču s tem naznani.

Da je Jakob Ahačič, po domače Javornik od sv. Ane zoper Tomaza Ahačiča in njegove dediče tožbo vložil na posest pri sv. Ani pod hišno št. 7 ležečega, v gruntnih bukvah poprejšnje grašine v Teržiču pod urb. št. 304 zapisanega celega zemljiša; dan ustmine obravnave s pristavkom § 29 sodniškega reda se je na 30. septembra t. l. zjutraj ob devetih pri tukajšni vradni odločil.

Ker pa sodništvu ni znano, kje da stanujejo zatoženi, je ono Jožefa Ahačiča po domače Zaverznika iz sv. Ane za kuratorja postavilo o tej pravnej reči, in ako se zatoženi do tistega časa po redni poti ne oglasijo, se bo s tem obravnava speljala in sklenulo po postavi.

C. k. okrajno sodništvo.
Teržič 14. julija 1851.

Aichelburg,
okrajni sodnik.

Št. 6609. **Oznanilo** (144.) c 3

Z visokim razpisom ministerstva denarstva od 24. pr. m. št. 14794 je začasna stopnja tajnika z letno plačo 1200 gold. pri tem dačnem vodstvu dovoljena bila.

Torej se tisti pozovejo, ki hočejo za to stopnjo prositi, svoje vlozbe do konca t. m. tukaj, in sicer na poti predpostavljene gosposke vložiti, in se skažejo razun občnih potrebnih vednost za vstop v državno službo o dobro-doveršenih pravoslovno-politiških učenostih, starosti, stanu, rojstnem kraju, znanosti jezikov in drugih dozdnajnih služb pri dačnem vradu.

C. k. dačno vodstvo za krajnsko kronovino.

Ljubljana 2. augusta 1851.

Naznanje (145.) 3

Po sklepu visociga c. k. kronovinskiga poglavarstva od 17. prosenca t. l. pod št. 416 sim izjemno dovoljenje dobil v Postojni

bukvotiskarnico

napraviti; častito c. k. okrajno poglavarstvo v Postojni pa mi je 22. prosenca t. l. pod št. 617 dovolilo, tudi

bukvovezavnico

ondi vstanoviti.
Ker ste bukvetiskarnica in bukvevezavnica v takim stanu, da zamorete vsim primernim terjatvam vstreči, se ž njima lepo priporočim vsim, ki tiskarnih ali vezavnih izdelkov potrebujejo, ter jim obljubim, jih vselej naglo in po ceni postreči.

Jožef Blaznik
bukvotiskar.